

Одночасно з фізичною роботою по очищенню схилу, юні екологи досліджують і зберігають ранньоквітучі трав'янисті, серед яких є чимало ендемічних форм, а також восени, коли сезонність змінює видовий фон схилів і відцвітають лікарські рослини, що теж потребують ретельного догляду і охорони.

Грамотне, чуйне відношення до оточуючого середовища дає свої наслідки: в Одесі в культуру введені різнокольорові іриси; завдяки використанню для опилення рослин з дикої флори, виведений славнозвісний чорний тюльпан, а дикі іриси, тюльпан, рябчик, конвалія, підсніжники і проліска прекрасно прижилися на клумбах міста та біля осель жителів області, а конвалія прямо-таки стала бур'яном, що „душить” інші декоративні рослини (Миколаївський р-н). Такі та інші повідомлення члени гуртка природоловів заслуховують на своїх засіданнях. Ставши старшокурсниками, члени Асоціації відвідують засідання Міжнародного симпозиуму „Проблеми Чорного моря” а більшу частину доповідей із збірників, що видається щорічно, заслуховуємо на засіданнях в коледжі.

Так поєднується теоретична робота з практичною діяльністю колективу.

У 2007 р. готуємо Науково-практичну конференцію Міжнародного захисту оточуючого середовища (травень 2007 р.)

Література

1. Білявський Г.О., Фурдуй Р.С., Костіков І.Ю. Основи екології. — К.: Либідь, 2004.
2. Кучеренко М.Є. Загальна біологія (підручник для учнів 10–11 класів). — К.: Генеза, 2000.
3. Топчів О.Г., Толкаченко Л.П. Мій рідний край — Одещина. — Одеса: Ярослав, 2004.

ДОСЛІДЖЕННЯ АПРОБАЦІЙНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЯБЛУНІ САДОВОЇ В УМОВАХ С. ВЛАСІВКА ЗІНЬКІВСЬКОГО РАЙОНУ

Валах Р.С., Оніпко В.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Однією з важливих плодкових рослин є вид *Malus domestica* Borkh. Де б не зростала ця культура, вона відразу завойовує симпатію людей. Цьому сприяє дивна краса дерева під час цвітіння, високі смакові, дієтичні і лікувальні властивості плодів. Ареал яблуні досить широкий. Яблуневі сади ростуть і плодоносять у Криму, Середній Азії і навіть у Сибіру [2]. Це пояснюється тим, що яблуня менш вимоглива до ґрунтів, чим інші кісточкові та ягідні культури. Високі врожаї яблук збирають як на потужних чорноземах так і на дерново-підзолистих ґрунтах з малопотужним гумусовим шаром. Широкому поширенню яблуні садової сприяє і той факт, що її плоди можна використовувати у свіжому вигляді та протягом року. Яблука вважаються цінною сировиною для різних видів переробки. З них отримують високоякісне варення, компоти, джеми, повидло. Великим попитом користуються мочені, мариновані, сушені яблука. В яблуках міститься велика кількість цукрів, що швидко засвоюються в організмі — до 12%; мінеральних солей — до 100 мг на 100 г

цукру; органічних кислот — 1,5%, пектинових речовин та ефірів; вітамінів В₁, В₂, С, РР; біологічно активних речовин (катехіни, флавонові глюкозиди).

Проте при наявності великої кількості переваг у використанні яблуні садової є також: і певні недоліки. Серед яких найбільш суттєвим є пізнє досягання і періодичність плодоношення. Саме тому з метою розширення сортового асортименту яблуні нами у 2005-2006 рр. здійснювалися експериментальні дослідження апробаційних особливостей сортів Росавка, Ровесник, Сапфір, Мавка, Мліївчанка осіння, Любава, яка проводилися в умовах с. Власівка Зінківського району Полтавської області [4]. Ґрунтовий покрив району дослідження представлений чорноземом глибоким мало гумусовим. Він має добру водопроникність, високий вміст органічних речовин, грудчато-зернисту структуру. Клімат району помірно-континентальний. Середня температура зими -6°C до -7°C, літа +10 ... +23°C, осені +7 ... +9°C. Кінець січня і лютий у рік дослідження, відзначалися значно холоднішими за багаторічні дані. Кількість опадів за зимові місяці склала понад 120% багаторічних норм. Середня відносна вологість повітря змінюється від 58% в серпні до 88% — в січні. Вирішальне значення в режимі клімату області мають атмосферні опади. За багаторічними спостереженнями середньорічна кількість опадів в області складає 484 мм. До несприятливих метеорологічних факторів, які знижують урожайність можна віднести: сильні заморозки, недостатня вологозабезпеченість, опіки, викликані різким коливанням температур.

Вибір теми експериментальних робіт обумовлений великим значенням яблуні, як харчової так і промислової культури. А також невеликою кількістю літературних джерел про впровадження нових перспективних сортів в умовах району дослідження. Для досягнення даної мети було поставлено наступні завдання: дослідити фенологічні фази розвитку; провести сортовивчення за основними апробаційними ознаками.

Встановлено, що крім загальних закономірностей притаманних всій групі плодових рослин і особливостей окремих порід, кожному сорту притаманні індивідуальні ознаки які мають суттєві в господарському значенні якості. Саме тому значення сорту в плідництві дуже важливе [1,3]. Щоб забезпечити вірний підбір сортів для культури, необхідно перш за все докладно вивчити основні апробаційні особливості сортів в місцевих умовах. Сортіві особливості плоду досліджуваних перспективних сортів яблуні садової викладені нижче в таблиці.

У результаті дослідження встановлено, що ступінь зимостійкості більшості (5) сортів яблуні садової досить високий та лише у сорту Мавка — середній. Це пов'язано з біологічними пристосуваннями групи зимостійких сортів до яких належать означені об'єкти. Встановлено що сорти Мавка і Любава плодоносять на 2-3 рік; Сапфір, Мліївчанка осіння — на 3-4 рік та сорти Росавка і Ровесник — на 4-5 рік.

Фенотипічні особливості плоду досліджуваних сортів яблуні садової

№ п/п	Сорт	Плід				
		Ма-са, г	Колір	Забарвлення м'якуша	Смак	Форма
1.	Росавка	150-	світло-	кремовий	кисло-	округло-

		180	зелений		солодкий	циліндрична
2.	Ровесник	210-230	зеленувато-жовтий	білий	кисло-солодкий	приплюснута-округла
3.	Сапфір	145-190	світло-зелений	білий	кисло-солодкий	плоско-округла
4.	Мавка	150-170	зеленувато-жовтий	жовтувато-кремовий	кисло-солодкий	видовжено-округла, конічна
5.	Мліївчанка осіння	150-195	світло-зелений	білий	кисло-солодкий	слабо-приплюснута-округла
6.	Любава	150-200	зеленувато-жовтий	кремовий	кисло-солодкий	округло-конічна

Аналіз даних таблиці свідчить, що найбільші плоди відмічено у сортів Росавка — 280 г та Ровесник — 230 г, а найменша маса плоду — у сорту Мавка — до 150 г. Плоди у більшості сортів переважно світло-зеленого та зеленувато-жовтого забарвлення. Забарвлення м'якуша біле, кремове та лише у сорту Мавка жовтувато-кремове. Всі сорти мають кисло-солодкий смак.

Підбір сортів у значній мірі визначає раціональне використання матеріальних ресурсів, правильну організацію праці, можливість широкої механізації виробничих процесів по догляду за плодовими насадженнями. У конвейерному виробництві плодово-ягідних культур належне місце відводиться створенню і впровадженню виробництва нових врожайних сортів яблуни з різним періодом дозрівання. Враховуючи цінність культури слід поповнювати асортимент сортів. Забезпечення населення продукцією плодівництва протягом року дуже нерівномірне і недостатнє. Дані дослідження по вивченню апробаційних особливостей нових перспективних сортів яблуни є надзвичайно актуальними, мають практичне значення і потребують подальшого вивчення.

Література

1. Артеменко М.М., Латинська Л.М. Ходімте в яблуневий сад. — К.: Молодь, 1983. — 265 с.
2. Гапоненко Б.К., Гапоненко М.В. Ваш сад. — К.: Урожай, 1994. — 400 с.
3. Гусева І.Н. Яблоня в вашому саду. — М.: Изд-во МГУ, 1991. — 190 с.
4. Державний реєстр сортів рослин України. — К.: Урожай, 2002. — 200 с.